

بازخوانی دو سالگی توافق هسته‌ای / نسخه اقتصاد مقاومتی کارآمدتر از نسخه برجام

دو سال از اجرای توافق هسته‌ای (برجام) برنامه جامع اقدام مشترک، می‌گذرد، اما این موضوع همچنان باز است و با رفتارهایی که آمریکایی‌ها از خود بروز می‌دهند، پرونده هسته‌ای ایران مختومه نشده است.

اما پس از گذشت دو سال از اجرای برجام مهم‌ترین موضوع درباره دستاوردهایی است که این توافق در پی داشته است، این که توافق برای ایران چه دستاوردهایی داشت و برای غرب چه دستاوردهایی دو موضوع متفاوت اما مرتبط است.

در این که آمریکایی‌ها راغب و تشنه مذاکره برای حل موضوع هسته‌ای ایران بودند شکی نیست.

آنها در پی راهی کم هزینه تر برای مهار فعالیت‌های صلح آمیز هسته‌ای کشورمان بودند، جنگ برای آنها بسیار پرهزینه بود، آمریکایی‌ها تفاوت‌های آشکار و بزرگ ایران و عراق دوران صدام را به خوبی درک کرده بودند و اکنون هم همین دیدگاه را دارند.

ایالات متحده می‌داند که اگر جنگی علیه جمهوری اسلامی ایران راه بیندازد، تبعات سنگین و جبران ناپذیری گریبان آمریکا را خواهد گرفت، ایران همچون عراق دوران صدام دست بسته مقابل آمریکا نخواهد بود.

عطش آمریکا برای مذاکره، بیش از ایران بود، و همین موضوع نشان می‌داد که حل موضوع هسته‌ای ایران بر اساس خواست آنها، چقدر برای آمریکا اهمیت دارد.

اکنون با گذشت دو سال از اجرای برنامه جامع اقدام مشترک باید دید که در این برنامه کدام یک بیشترین سود را کرده و کدام یک کمترین را.

در این میان به سازهای مخالف آمریکا علیه برجام نباید گوش کرد، چرا که او از برجام خواسته‌های دیگری هم دارد به همین خاطر است که بر سر توافق هسته‌ای بازی در آورده است.

نخست به بهره‌ای که ایران از برجام برده می‌پردازیم و سپس به نفعی که آمریکا از آن برد خواهیم رسید.

بر اساس توافق هسته‌ای قرار بر این بود که همزمان با اجرای تعهدات از سوی ایران همه تحریم‌های اقتصادی علیه کشورمان لغو شود.

برجام مخفف «برنامه جامع اقدام مشترک» است، آیا طرف مقابل اقدام مشترک انجام داده است؟

رئیس جمهور روحانی در 14 فروردین 1394 در شبکه 6 و به طور زنده با مردم درباره بیانیه لوزان سخن گفت.

آقای روحانی در این برنامه زنده تلویزیونی صراحتاً گفت: **طبق این چارچوب (توافق هسته‌ای) همه تحریم‌ها چه مالی، اقتصادی و بانکی در همان روز اجرای توافق لغو خواهد شد.**

رئیس جمهور گفت: «در همان روز اجرای توافق، همه قطعنامه‌ها علیه ایران لغو خواهد شد. در چارچوبی که ما پیش‌رو داریم می‌بینیم که رویکرد این دولت پاسخ داده شده است. در دنیای امروز تهدید دیگران و فشار به آنها بی‌ارزش است و همه باید به فکر برد - برد باشیم. برخی فکر می‌کنند ما یا باید با دنیا بجنگیم و یا تسلیم آنها شویم، ما معتقدیم راه سوم وجود دارد.»

از نظر رئیس جمهور راه سوم مذاکره است که نتیجه آن اکنون دیده می‌شود، اما منقدین و مخالفین این راه سوم یک راه دیگر را پیشنهاد می‌دهند که نه جنگ است و نه تسلیم، بلکه مقاومت است.

با خوشبینی دولت و دست اندرکاران تیم هسته‌ای علیرغم انتقاد منتقدین از روند مذاکرات و محتوای توافق هسته‌ای، سرانجام این توافق به دست آمد و زمان اجرای دقیق آن 26 دی ماه 1394 تعیین شد.

هر چند ایران پیش از فرا رسیدن روز اجرای برجام، بخش‌هایی از تعهدات را برای نشان دادن حسن نیت آغاز کرده بود، اما همزمان با آغاز اجرای تعهدات هسته‌ای ایران بر اساس برجام، طرف مقابل به تعهدات

خود پایبند نبود و اعلام کرد که پس از اجرای تعهدات ایران و تأیید آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، مرحله به مرحله تحریم‌های اقتصادی ایران تعلیق می‌شود نه لغو!

آمریکایی‌ها حتی اعلام کردند که تعلیق تحریم‌ها تنها به موضوع تحریم‌های هسته‌ای باز می‌گردد و فرار نیست همه تحریم‌های اقتصادی ایران تعلیق شود.

میتوان راهبرد دولت تدبیر و امید را در زمان تبلیغات انتخابات ریاست جمهوری اسلا 92 دانست، چرا که روحانی در همان زمان سیاست خود را برای مذاکرات هسته‌ای اعلام کرد.

از سیاستی که او در این زمینه اعلام کرده بود، هدف نخست روحانی لغو تحریم‌های اقتصادی با انجام مذاکرات هسته‌ای متفاوت تر از گذشته بود.

روحانی در سال 92 و در یکی از برنامه‌های تبلیغات انتخاباتی تلویزیون با صراحت درباره ایجاد شرایط اقتصادی بسیار مطلوب سخن گفته بود.

او وعده داده بود؛ «دولت تدبیر و امید به دنبال این است که آنچنان مردم را از درآمد سرشار کند که اصلاً به پاران 45 هزار تومانی نیازی نداشته باشند.»

وی با بیان اینکه باید زندگی خوب و شغل آبرومند برای مردم افتخار باشد، خاطرنشان کرد: «صدقه گرفتن افتخار نیست بلکه صدقه دادن افتخار است؛ باید کار را به جایی برسانیم که به جای اینکه مردم دست‌شان را به سوی دولت دراز کنند، دولت دستش را به سوی مردم دراز کند.»

چنین دیدگاهی با نگاهی که او به مذاکرات هسته‌ای داشت، گره خورده بود، در واقع توقع و انتظار روحانی از مذاکرات هسته‌ای و توافق بر سر آن با غرب، گشایش اقتصادی بود.

روحانی و تیم همفکران او تصور می‌کردند که اگر موضوع هسته‌ای حل شود، همه مشکلات اقتصادی نیز حل خواهد شد، برای همین بود که این وعده بزرگ را داد، «دولت تدبیر و امید به دنبال این است که آنچنان مردم را از درآمد سرشار کند که اصلاً به پاران 45 هزار تومانی نیازی نداشته باشند.»

آیا این وعده محقق شده است؟ اکنون با گذشت 5 سال از دولت تدبیر و امید و دوسال از اجرای توافق هسته‌ای بهره‌آن به ایران نرسیده است.

مذاکراتی که بر سر موضوع هسته‌ای ایران برگزار شد برای ایران یک هدف بیشتر نداشت و اگر نظام اسلامی نیز با آن موافقت کرد و رهبری انقلاب رضایت خود را با اعلام شروطی ابراز کردند، تنها و تنها به خاطر لغو همه تحریم‌های اقتصادی بود که دولت خود وعده آن را هم داده بود.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در 12 شهریور 94 در دیدار نمایندگان مجلس خبرگان با ایشان درباره مذاکرات و تحریم‌های اقتصادی گفتند؛

«اگر قرار است چارچوب تحریم‌ها حفظ شود، پس ما برای چه مذاکره کردیم؟ و این کاملاً مخالف علت حضور جمهوری اسلامی ایران در مذاکرات است زیرا هدف از مذاکرات برداشته شدن تحریم‌ها بود. اگر ما در مذاکرات در برخی موارد کوتاه آمدیم و برخی امتیازات را دادیم، عمدتاً برای این بود که تحریم‌ها برداشته شود و گرنه چه لزومی به حضور در مذاکرات بود ما کار خود را ادامه می‌دادیم و میتوانستیم از نوزده هزار سانتریفیوژی که داریم، در مدت کوتاهی به پنجاه تا شصت هزار سانتریفیوژ برسیم و غنی‌سازی بیست درصد را نیز ادامه دهیم و تحقیق و توسعه را هم سرعت بیشتری ببخشیم. اگر قرار است تحریم‌ها برداشته نشود، پس معامله‌ای هم در کار نخواهد بود، بنابراین باید تکلیف این موضوع مشخص شود.»

ایشان در همین دیدار بار دیگر تأکید کردند؛ «از ابتدا مسئله ما این نبوده است، ما تأکید داشتیم که تحریم‌ها باید برداشته شوند و نه تعلیق. البته نظر ما برداشته شدن فوری تحریم‌ها بود اما دوستان در اینجا، این موضوع را به شکلی معنا کردند و ما هم مخالفتی نکردیم ولی تحریم‌ها باید برداشته شوند. اگر قرار است تحریم‌ها تعلیق شوند، ما هم اقداماتی را که باید انجام دهیم، در حد تعلیق و نه در سطح اقدام اساسی بر روی زمین، انجام خواهیم داد.»

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، 29 مهر ماه 1394 در نامه‌ای به رئیس‌جمهور، دستورات مهمی درباره حفظ منافع ملی و مصالح عالی کشور در خصوص نحوه اجرای برجام صادر کردند.

دستورات 9 گانه ایشان به رئیس جمهور و رئیس شورای عالی امنیت ملی کشور چین بود؛

اولاً: از آنجا که پذیرش مذاکرات از سوی ایران اساساً با هدف لغو تحریمهای ظالمانه‌ی اقتصادی و مالی صورت گرفته است و اجرائی شدن آن در برجام به بعد از اقدامهای ایران موکول گردیده، لازم است تضمین‌های قوی و کافی برای جلوگیری از تخلف طرفهای مقابل، تدارک شود، که از جمله‌ی آن اعلام کتبی رئیس‌جمهور آمریکا و اتحادیه‌ی اروپا مبنی بر لغو تحریمها است. در اعلام اتحادیه‌ی اروپا و رئیس‌جمهور آمریکا، باید تصریح شود که این تحریمها بکلی برداشته شده است. هرگونه اظهار مبنی بر این‌که ساختار تحریمها باقی خواهد ماند، به منزله‌ی نقض برجام است.

ثانیاً: در سراسر دوره‌ی هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای (از جمله بهانه‌های تکراری و خودساخته‌ی تروریسم و حقوق بشر) توسط هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه‌ی مجلس، اقدامهای لازم را انجام دهد و فعالیتهای برجام را متوقف کند.

ثالثاً: اقدامات مربوط به آنچه در دو بند بعدی آمده است، تنها هنگامی آغاز خواهد شد که آژانس، پایان پرونده‌ی پی «دی اف م» و موضوعات حال و گذشته را اعلام نماید.

رابعاً: اقدام در مورد نوسازی کارخانه‌ی اراک با حفظ هویت سنگین آن، تنها در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد قطعی و مطمئن درباره‌ی طرح جایگزین و تضمین کافی برای اجرای آن منعقد شده باشد.

خامساً: معامله‌ی اورانیوم غنی‌شده‌ی موجود در برابر کیک زرد با دولت خارجی در صورتی آغاز خواهد شد که قرارداد مطمئن در این باره همراه با تضمین کافی منعقد شده باشد. معامله و تبادل مزبور، باید بتدریج و در دفعات متعدد باشد.

سادساً: مطابق مصوبه‌ی مجلس، طرح و تمهیدات لازم برای توسعه‌ی میان‌مدت صنعت انرژی اتمی که شامل روش پیشرفت در مقاطع مختلف از هم‌اکنون تا پانزده سال و منتهی به ۱۹۰ هزار سو است، تهیه و با دقت در شورای عالی امنیت ملی بررسی شود. این طرح باید هرگونه نگرانی ناشی از برخی مطالب در ضوابط برجام را برطرف کند.

سابعاً: سازمان انرژی اتمی، تحقیق و توسعه در ابعاد مختلف را در مقام اجرا به‌گونه‌ای سامان‌دهی کند که در پایان دوره‌ی هشت‌ساله هیچ کمبود فناوری برای ایجاد غنی‌سازی مورد قبول در برجام وجود نداشته باشد.

ثامناً: توجه شود که در موارد ابهام سند برجام، تفسیر طرف مقابل مورد قبول نیست و مرجع، متن مذاکرات است.

تاسعاً: وجود پیچیدگی‌ها و ابهامها در متن برجام و نیز گمان نقض عهد و تخلفات و فریب‌کاری در طرف مقابل بویژه آمریکا، ایجاب میکند که یک هیئت قوی و آگاه و هوشمند، برای رصد پیشرفت کارها و انجام تعهدات طرف مقابل و تحقق آنچه در بالا بدان تصریح شده است، تشکیل شود. ترکیب و وظایف این هیئت باید در شورای عالی امنیت ملی تعیین و تصویب شود.

با همه این توصیه‌ها و تأکیدات که همگی برای جلوگیری از سوء استفاده آمریکا از توافق هسته‌ای و تأمین منافع ملی بود، برجام امضا شد و اکنون شرایط آن را به گونه‌ای که هست می‌بینید.

در واقع بیشتر پیش‌بینی‌های رهبر انقلاب برای پیشگیری از خدعه و نیرنگ‌های آمریکا، اکنون در اجرای برجام دیده می‌شود.

پرسش اینجاست که آیا اکنون همه تحریم‌های اقتصادی لغو شده یا به تعلیق در آمده است؟

آیا تعلیق تحریم‌های اقتصادی از سوی آمریکا اجرای میشود یا نه؟

آیا تحریم‌های تعلیق شده، همه تحریم‌های اقتصادی علیه ایران است یا تنها تحریم‌هایی است که به موضوع هسته‌ای ارتباط پیدا می‌کند؟

آیا پس از برجام تحریم‌های دیگری علیه ایران از سوی آمریکا وضع نشده است؟

اگر تحریم‌های تازه‌ای از سوی آمریکا پس از برجام علیه ایران وضع شده آیا نقض توافق هسته‌ای نیست؟

آیا اکنون همه مبالغی که باید از سوی آمریکا به ایران پس داده می‌شود، وارد کشور شده است؟

مبلغ دقیق بستانکاری ایران از آمریکا چقدر است؟

آیا مراودات اقتصادی و بانکی به سهولت انجام می‌شود و برای فروش نفت ایران به دیگر کشورها پول آن به آسانی دریافت

می شود یا همچنان با مشکلات روبرو هستیم؟

اما این که پس از ناکامی در دستاوردهای اقتصادی، گفته می شود برجام سایه جنگ را از سر کشور برداشت، یا باعث شد بی اعتمادی به آمریکا اثبات شود، آدرس های اشتباهی است که داده میشود.

همگان می دانند عملیاتی نشدن تهدیدات نظامی دشمن به خاطر وجود نیروهای مسلح قوی و مقتدری است که توانسته اند در شرایط تحریم شدید، به دستاوردهایی برسند که بازدارندگی آنها دشمن را از جنگ منصرف کرده است.

آمریکا که همیشه و همواره برای مردم ایران غیر قابل اعتماد بوده است و نیازی به اثبات دوباره آن نبود. قرار برجام لغو تحریم های اقتصادی بود و بس.

و پرسش های بسیار دیگری که خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل...!

اما آمریکا از برجام چه سودی برد؟ آیا توافق هسته ای یک توافق برد برد بود؟

ادامه تحریم های اقتصادی علیه ایران برای آمریکا زیان های بسیاری در پی داشت، چرا که مجبور بود بسیاری از بانک های بین المللی و کشورهای دیگر را تحریم کند. ادامه چنین روندی به اعتبار دلار آمریکا نیز ضربه می زد.

تعلیق تحریم های ایران در واقع ایجاد فضای تنفس به بانک ها و کشورهایی بود که مجبور به تبعیت از تحریم های ایران بودند.

اکنون اگر گشایشی در بانک های خارجی با ایران شده است، یک معامله یکطرفه است، چرا که پول های ایران در آن بانک ها سپرده می شود، این پول ها حاصل فروش نفت و دیگر اقلامی است که از ایران صادر می شود و ایران نیز تبدیل به یک کشور وارد کننده صرف شده و بر اساس آن سرمایه ای که با فروش نفت به دست آورده خرید می کند و یا حتی آنها تعیین می کنند که چه چیزی باید خریداری کنید!

همه پول فروش نفت ایران به کشورهای خارجی، وارد کشور نمی شود چرا که سیستم بانک جهانی یک باند یک طرفه را باز کرده و باند متعلق به ایران باز نیست که بتواند پول های خود را برداشت کند.

برای این که بهتر به این نکته که آمریکایی ها بیشترین سود و بهره را از برجام برده اند پی ببرید به سخنان مقامات آمریکایی در این باره توجه کنید.

باراک اوباما رئیس جمهور پیشین آمریکا که در دولت او توافق امضا شد، درباره برجام و نتایج آن برای آمریکا گفته بود:

«برای این که تحریم های ایران ادامه پیدا کند باید برای مثال بزرگترین بانک های جهان را تحریم می کردیم، یا باید کشورهای را مانند چین از مبادلات اقتصادی خود حذف می کردیم و چنین اقداماتی در قبال بزرگترین طلبکاران ما میتوانست موجب از بین رفتن اقتصاد ما بشود. همچنین این اقدامات میتوانست نقش بین المللی دلار به عنوان ذخیره ارزی در جهان را زیر سوال ببرد.»

اوباما رئیس جمهور پیشین آمریکا در جای دیگری گفته بود: «اگر این توافق را نمی کردیم ایران را در صندلی راننده می نشانیدیم و فکر می کنم در آن صورت تحریم ها فرو می ریخت و نتیجه ای عاید ما نمی شد.»

در واقع آمریکایی ها با برجام توانستند هم تحریم ها را تعلیق کنند و هم آنها را تشدید کنند، آمریکا توانست با توافق هسته ای نظارت دقیق تری بر روی تحریم های ایران داشته باشد، هر چند به ظاهر تعلیق شده است. ضمن این که از فرو ریختن کامل تحریم های ایران جلوگیری کرد.

جاش ارنست سخنگوی پیشین آمریکا در دوران اوباما هم گفته بود: «نکته کلیدی این است که پس از توافق هسته ای گزینه نظامی تقویت میشود، چرا که طی این سال ها ما جزئیات بیشتری از برنامه هسته ای ایران جمع آوری خواهیم کرد. بنا بر این زمانی که وقت تصمیم گیری فرماندهان نظامی آمریکا و اسرائیل در مورد هدفگیری میرسد به دلیل اطلاعاتی که طی این سال

ها به لطف رژیم بازرسی ها جمع آوری کرده ایم، آن تصمیمات به طرز چشمگیری مبتنی بر اطلاعات بوده و توانمندی های ما ارتقاء یافته اند.

سخنان جاش ارنست سخنگوی کاخ سفید در زمان اوپاما در تاریخ 26 تیر ماه 94 بیان شده بود. یعنی دو روز پس از اعلام توافق هسته ای.

آمریکا همپیمانان خود را همراه تر کرد، در واقع از بروز انشقاق جلوگیری کرد و باعث شد تا آنها بر اساس چارچوب برجام کژ دار مرز با ایران رفتار کنند اما بهره خود را از نتایج توافق هسته ای هم ببرند.

اکنون در حالی که قرارداد خرید هواپیمای مسافربری با ایرباس و بوئینگ امضا شده و پول آن هم از بستانکاری های ایران پرداخت شده، این دو شرکت هواپیما ساز اروپایی و آمریکایی خلف وعده کرده و گفته اند هواپیماهای ایران را دیرتر از زمان قرارداد تحویل خواهند داد.

لغو تحریم فروش هواپیمای مسافربری به ایران بر اساس توافق هسته ای به دست آمد و قرارداد آن نیز پس از برجام امضا شد، اما جالب است که عراقچی

رئیس ستاد پیگیری برجام گفته است: تأخیر در تحویل گرفتن هواپیماهای خریداری شده بوئینگ و ایرباس از غربی ها به برجام ارتباطی ندارد.

او گفته است؛ این موضوع به برجام ارتباطی ندارد و ما در حال جست و جو از دوستان خود در سازمان هواپیمایی هستیم و ممکن است که این تاخیر مربوط به ترتیبات مالی باشد.

عراقچی البته گفته است که اطلاعات دقیقی در این باره ندارد، ولی به هر حال از نظر برجامی هیچ مشکلی مطرح نیست.

رئیس ستاد پیگیری برجام معتقد است؛ موانعی که برجام قرار بود بردارد کاملاً برداشته شده و حتی یک مثال هم وجود ندارد که برجام قرار بوده است تحریم یا مانعی را بردارد و برداشته است.

این ادعا و اعتقاد با واقعیت موجود در کشور بسیار منافات دارد و در تضاد است. آنچه اکنون در جامعه دیده میشود، نبودن و دیده نشدن آثاری است که متولیان مذاکرات هسته ای و دولت آنها را وعده داده بودند.

شرایط اقتصادی کشور با وجود اعتراضاتی که از سوی مردم به آن شد و متأسفانه فرصت طلبان و فتنه گران نیز از آن سوء استفاده کرده و آشوب و اغتشاش ایجاد کردند، چیز دیگری میگوبد.

افزایش قیمت کالاهای اساسی، افزایش قیمت ارز و طلا، افزایش آمار بیکاران، افزایش نرخ تورم اعلامی از سوی دولت، تشدید رکود اقتصادی و... که البته برای همه آنها نسخه وجود دارد و به دولت توصیه شده است.

نسخه ای که از سوی رهبر انقلاب به دولت ابلاغ شد، اقتصاد مقاومتی است که بسیار کارآمدتر از نسخه برجام است.

Source URL: <https://www.otaghkhabar24.com/news/127623>